

NIEZMIERNY (169) *ai*

niezmierny (168), **niezmirny** (1) *KwiatKsiąż.*

W pisowni łącznej (162), *w rozłącznej* (7).

Pierwsze e jasne; -er- (22), *-ér-* (1); *-er-* : *-ér-* *MurzHist* (7:1).

sg m N niezmierny (25). ◇ *G niezmierného* (5); *-ého* (1) *GosłCast*, *-ego* (1) *MurzHist*, *(-e)go* (3). ◇ *A niezmierny* (2). ◇ *f N niezmiernâ* (14), *niezmiern(a)* (2). ◇ *G niezmierněj* (26); *-ěj* (1), *-(e)j* (25). ◇ *D niezmierněj* (4); *-ěj* (1), *-(e)j* (3). ◇ *A niezmierną* (29). ◇ *I niezmierną* (10). ◇ *L niezmiern(e)j* (1) *LatHar*, *niezmiernyj* (1) *MurzHist*. ◇ *V niezmiernâ* (3). ◇ *n N niezmierné* (8); *-é* (2), *-(e)* (6). ◇ *G niezmiern(e)go* (3). ◇ *A niezmierné* (5); *-é* (1), *-(e)* (4). ◇ *I niezmiernym* (1). ◇ *L niezmiernym* (1). ◇ *pl N m pers niezmierni* (1). *subst niezmiern(e)* (2). ◇ *G niezmiernych* (7). ◇ *A subst niezmierné* (15); *-é* (3), *-(e)* (12). ◇ *I f niezmiern(e)mi* (3) *MurzNT*, *WerGość*, *LatHar*, *niezmiernymi* (1) *ModrzBaz*; *~ -ęmi* (1), *-(e)mi* (2).

Sł stp, Cn notuje, Linde XVI – XVII w.

Taki, którego nie da się zmierzyć, policzyć, którego trudno sobie wyobrazić; nie mający granic; immensus BartBydż, HistAl, Mącz, Calep, Cn; infinitus Modrz, Cn; nimius Calep; effusus, immanis, indefinitus, interminatus Cn (169) : BierRaj 17v, 21v; ſlyſłätz to placzliwá a ſmętná matka/ ſly niezmierné wyléwala OpecŻyw [80], 88v; BartBydż 72v; SeklWyzn d4v, Ev; SeklKat E4v; KromRozm I D; Więć oto wniezmiernyi głębokości grzechow moich leżę [!] MurzHist L2, Kv, L2v, O4, Q, Q4v; MurzNT A4; Náprzód za tę niezmierną łaskę/ panu bogu dziękuię/ że mi ráczył dać tego doczekać MurzNTSekl A2; KromRozm II b2v; LubPs Q3, V3, X6; 175v; Ta część ziemie ięft nawiętfza/ ma w łobie wielkie y rozmáite bogáctwa/ mocne á nie zwalczone kroleftwá/ gory/ rzeki niezmierne BielKron 263v, 408v, 443v; A drudzy fię zaś około części tylko niezmirnych rzeczy zwykli obierać KwiatKsiąż K2v; ktorých niezmiernych złości Pan Bog dáley ćierpieć niebędzie LeovPrzep G4, a2, Ev; RejPos 116v; RejPosWiecz² 92; KuczbKat 40, 225, 325, 410 [2 r.]; CzechRozm 217; [Bóg] opátrzy ie [wybrane swoje] żywotem wiecznym/ wefelim niezmiernym/ niewymowną rádością/ y niełkończony^m błogofławieńłtwem. KarnNap E2, A3v, C2v; ModrzBaz 106v; SkarJedn 131, 154, 374, 399; KochOdpr C3v; Włzyłcy Bogá zápomnieli/ [...] Którzy brzuchy łwé niezmierné Tuczą KochPs 79, 100; Oddal od ſiebie niezmierny á niebáczny ſmutek Iudałzow SkarŻyw 168; Niehcemy twych dárow/ ktore nas o łzkodę niezmierną przypráwuią SkarŻyw 207, 1, 30, 134, 161, 258; ktorýłz to Irzy Pieszk. obiecuię iemu pokoi na czały nie zmierne, iemu i potomkom ięgo. ZapKościę 1581/21; CzechEp 179; WerGość 208 [2 r.]; Niezmierną ſzczodrotą Boſką/ nápełnięł przepáść morłką/ dziwnemi rybámi ArtKanc I3, A14v, A18v, B6v, D17v, M2, T17v; Cachinnus – Szmiełnie zmierny [! lege: Śmiech niezmierny). Calep 144b; Lethargus – Sen, niezmierni, ij nad przyrodenie Calep 593a, [699]b, 1118b, 1140b; Phil I4v; Tu rozłtápona ziemiá páłczékę otwárlá Niezmierną/ która Troięý lud y nas pozárlá GórnTroas 17, 51, 73; Iákoł dał ſłońcu/ ćieplá moc niezmierną GrabowSet E2v, F4v, I, Iv, P, R4v, X; O Pánie Iezu Chryłte/ nawyżłza dobroći/ wieczne błogofławieńłtwo ſwiętych twoich/ ſzerokości niezmierna niewyczerpánego miłóſierdzia LatHar 297; (marg) Rowny máiełtat (–) Niełtworzony Oćieć/ niełtworzony Syn/ niełtworzony Duch S. Niezmierny Oćieć/ niezmierny Syn/ niezmierny Duch S. Wiekuiłty Oćieć/ wiekuiłty Syn/

wiekuiŝty Duch ŝwięty *LatHar* 371; Bok iego [*Chrystusa*] włócznią żołnierz otworzył niewierny/
Wypłynęła krew z wodą: prąwie cud niezmierny. *LatHar* 523; Iezu niezmiernemi pracami vtрудzony/
zmiłuy fię nádemną. *LatHar* 613, 13, 43, 49, 50, 71 (40); *KořakSzczęřł* A2; *RybGęřli* C; Teć
były przyczyny/ Czytelniku miły/ przekłádania tego Nowego teřtąmentu [...] wielka potrzebą
Kátholikow: á niezmierna przewrotnořć odřzczepieńcow. *WujNT przedm* 3, s. 314, 391; *PowodPr*
83; *SkarKaz* 5a, 314b; potrzebą nam wprzod onego zá niezliczone grzechy/ niezmierne zbytki y
řwowoleńřtwą náłze vbłágác *VotSzl* Bv; że bogáte żony Zwykły [...] w domy mężow řwoich Wnářzác
zbyteczne řtroie, wydatki niezmierne. *CiekPotr* 29; *CzahTr* B4, D4v; řłodkie řie pomięřzáló z
niezmierną gorzkořcią. *GořłCast* 30, 27, 45; iř brzuchą moiego/ hániebna moc řpádło/ [...] Przezoř
bárzom trořkliwy/ czym wřdy go mam nápářć. Gdyř to niezmierna przepářć/ nienáłyta [!] nigdy
PaxLiz C4; Toć ieřt nářzą ochłodá/ niezmierne weřele/ Tkác w ty káldony řwoie/ iáđłá bárzo
wiele. *PaxLiz* C4v; Iey chęřliwym do wřzego řie řpráwiáł. Zwłářzczá bacząc iey [...] W gořpodárřtwie
niezmierną opátrnořć. *PaxLiz* E4v, A2v, B2, Cv, C3, E2; *SkarKazSej* 682b; *KlonFlis* C4.

niezmierny w czym (7): báć řię go iako oica i pana wmiłořierdziu [!] i řprawiedliwořci niezmiernego.
MurzHist B2v; Boř ty yeřt Bog řprawiedliwy w dobroci nyezmierny *LubPs* aav, N, Q, T2; *KarnNap*
A4; Bóg nářz/ bóg wielkięý řięły/ wielkięý mořnořci/ Niepoięty/ niezmierny w řwoieý mądrořci.
KochPs 213.

W charakterystycznych połóczeniuach: niezmierny(-a, -e) błąđ, boleřć (9), *bostwo* (2), *brzuch*, *chciwořć*
(2), *cięřkořć*, *cnota*, *cud*, *czas*, *dobroć* (*dobrota*, *dobrotliwořć*) (10), *dobrodziejřtvo*, *dzięka*, *frasunek*,
głębokořć (*głębia*) (3), *gniew*, *gorzkořć*, *katowanie*, *koszt*, *litořć* (*lutořć*) (6), *łaska* (13), *łzy*, *mądrořć*
(3), *męka* (2), *miłořierdzie* (7), *miłořć* (12), *moc* (5), *morze*, *opatrznořć*, *paszcęka*, *porařka*, *potwarz*,
praca (3), *pragnienie*, *przepářć*, *przewrotnořć*, *radořć*, *rozpustnořć*, *rzecz*, *rzeka*, *řąđ*, *sen* (*spanie*) (2),
smętek (*smutek*) (3), *sprawiedliwořć* (2), *suchořć*, *swawola*, *řwowoleńřtvo*, *řzczodrořliwořć*, *řzczodrota*,
řzerokořć, *řzkoda* (5), *řwiątořliwořć* (2), *tyrańřtvo*, *utrata*, *wesele* (2), *wiecznořć*, *wychwalanie*, *wydatek*,
zastługa (2), *zbytek* (3), *złořć* (3), *żał* (*żałořć*) (4); *niezmierny w chwale*, *w dobroci* (3), *w łasce*, *w*
mądrořci, *w miłořierdziu*.

Wyrażenia: »moc niezmierna« (1): Nayđzieřz y innych rzezy đziwnych moc niezmierną *LatHar*
263.

»niezmierna wiecznořć« (1): A by kto Neřtorowęý doczekał řtárořci/ Co to ieřt przećiw onęý
niezmiernęý wiecznořci? *KochFrag* 50.

»niezmierna wielkořć« [*řzyk* 2:1] (3): Kořćioł w Efeřie w Grecyey bogini Diánie pořwięcony
(*marg*) Kořćioł Dyány. (-) niezmierney wielkořci *BielKron* 269v; *KuczbKat* 381; *LatHar* 287.

Szeregi: »niezmierny i obfięty« (1): Prořzę tedy niezmierney y obfiętey řzczodrořliwořci twoiey/
ábyř raczył moię niemoc vzdrowić *LatHar* 208.

»wieczny a niezmierny« (1): od řámego Bogá/ ktory yeřt dořkonála mądrořć wyeczną á
nyszmyerną mocą złáczoną *KromRozm II* bv.

»(bárzo) wielki, (a, i) niezmierny« [*řzyk* 6:2] (8): dla tego wielkie á niezmierne dzięki [*immensas*
gratias] dawam wřzytkiego okřęgu řwiátá řtworzycielowi. *HistAl* M7; *LubPs* ff3; *Mącz* 166a, 219d,
397b; *KochJez* B3v; Immensus – Bárzo wielki, niezmierny. *Calep* [507]b; *SiebRozmyřł* Kv.

Synonimy: nieprzebrany, nieskończony, niesłychany, niewymowny, niewypowiedziany, niewyprawny, niewyrzeczony, niewysławiony, niewysłowiony, niewysłowny, niezliczny, niezliczony, ogromny, wielki.

Cf **BEZMIERNY, [NIEZMIERZANY], NIEZMIERZONY, ZMIERNY**

JB